

Werkdocument 'Competenties voor Zelfmanagementeducatie' Ter inspiratie

NDF Commissie Educatie en voorlichting
3 juni 2009

Zelfmanagementeducatie

Diabetes zelfmanagementeducatie (DZME) richt zich op het (helpen) ontwikkelen van intrinsieke motivatie, inzichten en vaardigheden die de mens met diabetes in staat stelt de diabetes en hieruit voortvloeiende lichamelijke en psychosociale consequenties op langere termijn en onder wisselende omstandigheden op adequate wijze te hanteren. DZME draagt daarmee bij tot het bereiken van een optimale gezondheidstoestand, een betere kwaliteit van leven en een verminderde noodzaak tot gebruik van zorg. DZME is een onlosmakelijk onderdeel van de multidisciplinaire diabeteszorg en veronderstelt zekere competenties van de educator. Uit nationale en internationale bronnen is voor de werkconferentie een opsomming van competenties geformuleerd ter inspiratie en ter aanvulling.

Kerncompetenties

1. Kennis	- Eigen kennisniveau op peil hebben en houden (medische kennis en kennis m.b.t. zelfmanagement) - Nieuwe (evidence-based) kennis en ontwikkelingen kunnen integreren
2. Communicatie	Bezitten van noodzakelijke vaardigheden voor ZME, zoals effectief communiceren, adviseren, instructie en informatie geven, begeleiden, coachen en empathie tonen.
3. Attitude	Een professionele beroepshouding hebben bij het aangaan en onderhouden van een behandelrelatie met de mens met diabetes
4. Visie op zelfmanagementeducatie	ZME zien als multidisciplinair, integraal, continu en herkenbaar onderdeel van de zorg en hierbij de mens met diabetes centraal stellen

Specifieke competenties

1. Gedragsverandering	- Kan theorie en methodiek toepassen - Heeft kennis en vaardigheden om gezondheidsgedrag te bevorderen
2. Psychosociale ondersteuning	- Gebruikt en beheerst kennis en vaardigheden - Kan zelfmanagement bij psychische problematiek (bijvoorbeeld depressie) ondersteunen
3. Mens met diabetes centraal stellen	- Kan hem/haar ondersteunen in de regierol - Kan hem/haar ondersteunen bij het nemen van de verantwoordelijkheid voor zelfmanagement
4. Zorg op maat leveren	- Houdt rekening met factoren als leeftijd, sociale en culturele achtergrond, begripsvermogen en emotie, beloop van de diabetes en de leefstijl van de mens met diabetes en diens naasten
5. Ondersteuning bij coping	- Kan samen met de mens met diabetes mogelijkheden (copingstijlen) en prioriteiten

	vaststellen (in zelfzorgkennis en vaardigheden) - Kan voorwaarden voor coping vaststellen en deze samen met de mens met diabetes creëren (bijvoorbeeld sociale steun)
	6. Blokkades wegnemen - Kan belemmeringen voor zelfmanagement signaleren, bespreekbaar maken en de mens met diabetes helpen deze, indien mogelijk, weg te nemen
	7. Individueel educatieplan - Kan een individueel, op schrift gesteld educatieplan maken - Zorgt ervoor dat doelen meetbaar zijn - Zorgt ervoor dat de doelen worden onderschreven door de mens met diabetes - Kan het educatieplan in nauw overleg met de mens met diabetes bijstellen en aanpassen aan veranderende kennis, inzichten en behoeften
	8. Kwaliteit van leven - Kan de mens met diabetes helpen bij het optimaal integreren van kennis, vaardigheden en eigen ervaringen om de kwaliteit van leven te optimaliseren
	9. Peer-support - Is op de hoogte van de mogelijkheden van peer-support - Kan de mens met diabetes helpen om peer-support te krijgen
	10. Eigen functioneren - Is in staat de samenwerkingsrelatie met de mens met diabetes te analyseren en ter discussie te stellen - Kan de eigen grenzen aangeven en reflecteren op eigen handelen
	11. Effectiviteit meten - Kan de verleende zelfmanagementeducatie meten en in kaart brengen door systematisch bijhouden en analyseren van proces-, inhouds- en uitkomstindicatoren
	12. ...
	13. ...

Bronnen

1. Australian Diabetes Educators Association, *National core competencies for credentialled diabetes educators*, 2008
2. Canadian Diabetes Educator Certification Board, *Examination handbook (Appendix A Certified diabetes educator examination competencies)*, 2009
3. EADV, *Kwaliteit telt*, 2008
4. LEVV, *Competentieprofiel diabetesverpleegkundige 'Nieuwe stijl'*, 2006
5. NVD, *Beroepsprofiel*, 2003 en DNO, *De diabetesdiëtist*, 2003 (geen officieel vastgesteld document)
6. Werkdocument *Naar eindtermen voor diabetes zelfmanagement educatie*, NDF commissie Educatie&voorlichting (april, 2009)